

ДІЛО

Виходить що-дня рано
крім понеділка.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.

Кonto почт. шадн. 26.726

Адреса тел.: „Діло—Львів“.

Число телефону 261.

Рукописів
редакція не звертає.

ПЕРЕДПЛАТА

в Австро-Угорщині:
місячно . . . . . 270 К.
чвертьрічно . . . . . 8—
піврічно . . . . . 16—
півлітньо . . . . . 32—
у Львові (без доставки):
місячно . . . . . 240 К.
чвертьрічно . . . . . 7—
піврічно . . . . . 14—
півлітньо . . . . . 28—
За зміну адреси
платить ся 50 с.

Ціна оголошень:

Строчка петтова, десятиліт-
тєва 40, з надписами 60, з
оповістками 80 с, в редакційній
часті 1 К. Повідомлення про
визнання і заручини 150.
Некрологи строчка 1 К.
Статі оголошеня за окремою
умовою.
Один примірник коштує
у Львові 10 с.
на провінції 12 с.

Видає: Видавнича Спілка „Діло“.

Начальний редактор: Д-р Василь Панейко.

Львів, 11. січня 1917.

„Удержане фейлетону Gazet-y Lwowsk-oi і її літературного відділу на відповідній висоті, а в тій цілі громаджене першорядних письменських сил, буде як доси так і в 1917 р. пильним старанем редакції. Крім знань і заслужених імен знайдуть читачі імена молодих, талановитих письменників, котрих редакція завжди запрошує до співучастя.“

Далі йде ряд імен польських письменників, твори котрих будуть друковані в Gazet-y Lwowsk-oi в 1917 р., а ще дальше читаємо:

„У фейлетоні різномісний містити-мемо листи з Кракова, Варшави, Люблина, Відня і т. и. Найновіші видавництва, театр, малярство, різба, музика обговорюватимуть ся й далі докладно й річево. В теці Przewodnik-a naukow-ogo і literack-ogo маємо праці найважливіших наших істориків і критиків літератури.“

Такі приманячі зазива і залевненя читаємо від кільканайцяти днів кожного дня на першій сторінці Gazet-y Lwowsk-oi, — знак, що редакції (лежить вона в руках п. Адама Креховського, котрий сам має своє імя в польській публіцистиці й літературі, а не в такім собі тільки, відставленім від іншої служби маніпуляційної чи поліційної „редактором“) багато залежить на сім, аби її дзєвняк давав читачам можливо як найліпший письменський матеріал. „Першорядні“ сили, старі й молоді таланти, позамісцеві кореспонденти, широкий відділ штуки, літератури, критики, ведений „найважливішими“ силами — все те як найкрасше свідчить про старанність редактора, а рівночасно і бодай в рівній мірі про великі грошеві засоби, які стоять йому до розпоряджєности.

Так стоїть справа з урядовою часописю в польській мові. А що дієть ся з урядовою часописю в мові українській?

Ніщо. Української урядової часописи нема. Четвертий числом людності і жовнірів нарід Австрії — один з-поміж великої австрійської „сімї“ народів — не має ні одного листка, ні одної друкованої сторінки, з котрої держава зверталась би до його членів безпосередно, в їх рідній мові. До кінця серпня 1914 р. виходила — не урядова газета українська, а тільки звичом і розмірами дуже худий сурогат такої газети. — „Народна Часопись“, у не дуже-то почеснім вигляді „додатку“ (що се таке?) до польської „Gazet-y Lwowsk-oi“. Віз тоді, протягом цілого воєнного часу навіть сей український „додаток“ урядовий пропав. На предложєні відновити його відповів відмовно — відкликом на потребу оцадності — п. Креховський,

Думаємо, що президія Української Парляментарної Рєспрезєнтації не забуде поговорити і про сю справу з пп. президентом міністрів, міністром заграничних справ і намісником Галичини. Ц. і к. армія трактує у виданях для жовнірів („Полевий Листок“ і „Часопись для під-офіцерів“) українського жовніра і його рідну мову рівноправно з жовнірами всіх інших народностей.

Що думають про мир в Англії.

Про се дієть „Neue Zürcher Zeitung“ з англійської сторони отсі уваги:

Хоч з оцінкою німецького мирового предложєня треба здержати ся, доки не будуть урядово оголошені німецькі умови мира, одначе треба ствердити, що публічна олінія Англії не прийме ніяких умов, які стояли би низше того, що як мирові умови антанту проголосив Аскіт і потвердило теперішнє прятительство. В відповідантату крім домаганя відшкодованя з минулїшті і запоруки на будучїшті нема нічого означеного, одначе на основі публічних заяв англійських міністрів легко означити станю вище Англії супроти яких небудь мирових предложєнь — теперїшних чи пінішних.

По перше мир може бути заключений тільки спільно з иншими державами антанту. Подруге Бельгії і Сербії торжєствєнно обїцяно привєрєне їх національних прав і відшкодованє. По третє англійські міністри обєязали ся виштити німецький мілітаризм, що в дійсності є одиноким способом до озягненя „достаточної запоруки“ на будучїшті. Відповідальні державні мужи таким чи иншим способом сї три точки в останних днєх як найсильнїше ствердили. І нестральні можуть бути певні, що в основних домаганях антанту не може наступити зміна.

Було би зовсім фальшиво сказати, що політична атмосфера в Англії є в теперїшній хвилі корисна для мирових переговорів. Очевидно коли б центральні держави хотїли дати запоруку своєї щирости через уступленє з усіх обсаджєних ними областей, тоді наступила би зміна настрою в тїм напрямі, щоби сповненє решти домаганя антанту старати ся осягнути дорогою переговорів. Одначе ніхто в Англії не вірить, щоб війна осягнула вже таку фазу, в якій така подїя була би можлива, і тому німецький манєвр зустрічєть ся в Англії з загальним скептицизмом, коли не з байдужністю.

Здєть ся, не було ще періоду війни, в якім Англія була би менше схильна ніж тепер згодити ся на умови мира, які означали би частинну невдачу її воєнних заадач. В сїй хвилі бачить Англія дозріванє плодів своїх 2½ річних воєнних приготавань. За місяць — два осягне вона вершок своєї сили, буде сильнїша до війни, ніж була коли небудь в своїй довгій історії або коли небудь була би без німецького вивозу й безоглядностї на морі і в воздузі. На фронті англійські жовніри є свідомі, що як їх особиста перевага, так і їх перевага що до воєнного матеріялу зростає, а зьому настроєви війська відповідє рішучїсть тих, що остали дома. На морських торговельних шляхах англійська морська сила є більша ніж коли небудь, за те німецькє торговельє виключєна, а небезпєка німецьких підводних човнів вата — здєть ся — під контролю. З виїмком побічного воєнного терєну в Ромуїї подїї розвивають ся скрізь в користь антанту, а вже найбільше коло Верденя. Серед таких обставин хвиля для обміркуваня т. зв. німецького мира справді вже зябрача.

Хоч Аскіт не є ажє при власті, одначе характеристично, що його наступники далі уживають його дефініції, говорячи про цілі й во-

літку воєнного кабінєту. В сїй справі між попереднім і теперїшнім шефом правитєльства нема ніяких ріжниць. Тому автора року, коли Аскіт був ше президентом міністрів, має він передсказати, що зі сторони Німєччини вийдуть один по другім три мирові предложєня. Перше буде таке, що ніхто з антанту не візьме його під розвагу. Друге буде ажє розумнїше, а антант також відкинє його без ваганя. В кінці приїде третє, яке буде містити в собі можливість міркваня, які при відповідних обставинах могли би довести до закїнченя війни. Перша часть пророчєва Аскіта, здєть ся, сповнилась, бо предложєнє Німєччини нїде не зустріло вигляду на успіх.

Стільки англійських (спадємо на се натиск) уваг в цїрїхській дзєвняку. Чи вона відповідать настроєви в Англії, чи радше обчислені головно, щоби зробити вражєнє на нестральних, не маємо основ сказати про се рішучого слова. В кожїм разі походять вони від інтерєсованої сторони, отже не можуть бути зовсім безсторонні.

Українські концерти в Київї.

Відєнь, в Сїчнї 1917.

Тво „Український театр“ у Київї увїйшло в прєрозумінє з відомим українським композитором А. Кошицем дотично устроєваня шотєжєвєх українських концертів зєдїненого більшого хору на виваод, коли театр „Народного Дому“ буде відданий в аренду т ву. Згаданє товариство має в олії заложити склад стилєвєх декораций і позикати до житя велику артистичну робітню для шитя костюмів. Декораций і костюмів будуть виконуваити ся на основі шкїців спецїального жїрї, в склад якого увїйдуть декї місцевє артисти. Є також намір від часу до часу устроєвати конкурси на шопи. До конкурсів будуть запрошенї відомі артисти. У протязї дїтя товариство має намір організувати ряд невеличких труп для миздрївки по провінції.

Ф. К.

Де ждати воєнних операцій в 1917 р.

На сю тему знаходимо в „Neue Zürcher Zeitung“ отсі уваги:

Коди при кінці 1915 р. розглядано воєнні можливостї на 1916-ий рік, поважна часть голосів висловляла думку, що швидко наступить велика і асєсторонна німецька офєнзива на західній фронті. Ся думка опирала ся на тїм, що власнє тоді йшли пересуваня військ зі сходу й південного сходу на захід, як також головано на тїм, що західній фронт є звязанє головним фронтом війни, де можна нанєсти удар Англії і Франції. Та говорили також про докінченє операцій проти Сербії й Черногорї, про акцію проти Солунської вїправи, про офєнзиву Австро-Угорщини проти Італії і в кінці про новє пересунєнє головної акції на схід.

Початок 1916 ого року признан — здавало ся — слухнїсть тїм, що сподївали ся галовної акції на західній фронті. Якїсь час здавало ся також, що здійснюють ся надїї на австро-угорську офєнзиву проти Італії. Одначе від початку червня 1916 р. головна акція перенєса ся на схід, де вєла ся й до кінця року.

Коди прєрїзати міркванє про воєнні вигляди на 1916-ий рік в тїм році приєнєсла дїйснїсть, побачино, як важко, властвєно навіть неможливо сказати щєсь позитивного про будучї операції. Не знєючи відносин, які відомі тільки в Йсковім управлєннї, можна висказати тільки менше або більшє угрунтованїй особистий погляд.

З ним вастереження можна виставити на 1917 рік отсі можливості: Даліше ведене операцій на ромульскім фронті чи в формі офензивної централізації держав, які по роагрімі Ромулі п'шли би на Україну, чи в формі сильної російської протіофензивної. За ним промовляє велике значіння України як шпихляра Росії для прохрочованих війсок, як також загрожена лівого крила лівої російської оборонної системи; проти сього — спричинене такою операцією продовженне австро-німецьких операційних ліній і подучень за фронтом. — Основна розправа в армію антанту в Солуні і відкинени її на кораблі. З різних сторін означають се як найбільшу операцію, коли тілкі армії централізованих держав стануть над Серетом і Прутом. Та тут треба мати на увазі, що по роагрімі Ромулі армії антанту в Солуні мати не тільки другорядне значіння. — Основна розправа в Італію чеге велику австро-угорську офензиву на шлім фронті належить також до тих можливастих, яким протівставлять збільшені офензивні зв'язки Італії. — Що до головного удару на західнім фронті, то тут міродатні є деслім минулого року. Вони його не виключають, одначе показують, скільки часу, сили й зусилля треба, щоби в порівнянню з цілєю осагнути тільки мінімальний успіх.

Очевидно, можливість, найбільше бажаною її влюченням і нейтралізація, є промашені шляхи до мирних переговорів, які дали би тривкий мир. Та ся надія, здасть ся, відійшла знов в далеку далину.

Парламентарні наради.

Відень 3 січня 1917.

Сезон офіційальних конференцій парламентарних партій в шефом нового кабінету гр. Каям Мартіном вже почав ся. В сім тижні конференція-муть в ним м. н. у праві німецько-національного союзу, чеського союзу та української парламентарної репрезентації. На суботнім засіданню президії чеського союзу рішено по обговоренню ситуації, автореної змінами на чільних становищах в державі, напирати на гр. Каям Мартіна, щоби скликав парламент. Чеське представництво уважає всі заміти протівників скликання парламенту не стійкими. Законодатна діяльність послів виїзду не тільки обовязуючі законні постанови, але також економічні і політичні інтереси, перед яких розважкою стоить держава.

Нині по пол. відбувають ся в парламенті наради президії християнських суспільників в заступництві віденської партійної управи, в по ній праходять на чергу наради спільної підкомісії німецько-національного союзу й християнських суспільників, що має установити спільне постановлені німецьких городовських партій та вияснити деякі програмні питання.

Певне засіданнє німецько-національного союзу вказане на день 16. с. м. На тім засіданню вложить президія м. н. звіт з конференцій в шефом нового правительства.

На посліднім засіданню президії німецько-національного союзу дебатовано також і над справою відокремлення Галичини. Для сєї справи вибрано окрему комісію, в якій склад вхо-

дять послані: Грос, Пахер, Роллер, Штетьель та Вебер, при чім має від часу до часу бути покликуваний також і нос. Кешшан. Змітно, що сій комісії поручено особливо (insbesondere) увійти в контакт з польськими посланми, аби познакомити ся по погляди, які панують між ними в справі галицького питання. Комісія по скінченню своїх праць має прийти зі звітом перед пленум союзів.

Коли мова про форсоване Німцями відокремлення Галичини, то не зайвим буде зазначити на сім місці, що посол К. Вольф обговорюючи на недавніх зборах внутрішню австрійську справу, заявив, що основні догагання австрійських Німців, обняті великою програмою, а саме: заведення німецької державної мови, відокремлене Галичини та поділ Чехії на скрути були незначайно посяжні загрожені чезрев міністерство Кербера. Се була причина, що німецьким радикалам прийшло ся його кабінет як найострійше поборювати. Кербер упав, а на його місце прийшов гр. Каям Мартіна. Німцями — казав даліше Вольф — ходить головно о те, щоби їх догагання увійшли в życie, а хто їх переведе — се їм байлуже. Оттимо й агодили ся німецько-національні партії на те, щоби до кабінету увійшли їхні мужі довіри. Вольф покінчив свою промову висловом надії на найкращшу будучність для австрійських Німців. Відповідно до сього й прийнято резолюцію, в якій висловлюють ся надія, що німецькі основні догагання, а з між ними відокремлене Галичини в усуненні галицьких послів будуть презедені ще перед скликанням парламенту.

Спільна міністерська рада.

ВІДЕНЬ (Ткб.). Під проводом міністра заграничних справ гр. Черніна відбула ся вчора спільна міністерська рада, яка в полудневою перервою тягла ся від 10. год. перед пол. до 6 і пів год. веч. В нараді, яка відносилась до господарських справ, остаючих в зв'язку з війною, взяли участь оба президенти міністрів, спільні міністри, оба міністри фінансів, угорський міністер рільництва, шефи обох урядів вижвлення населення, представник начальної команди армії і війсковий генерал-губернатор в Любліні.

Державна Рада в Варшаві.

Спис членів Державної Ради в часті Польщі, яка остає під управою генерал-губернаторства в Любліні, одержав найменше затвердження.

Повна Рада складалась в 26 членів. Між них належить до неї, позаслужбовий бригадир польських легіонів Йосиф Пісудзкий і відомий публіцист Владислав Студіньський.

В характері представників австро-угорської війскової управи при Державній Раді будуть виступати з постійним осідком у Варшаві: як

правительственный комиссар тайный радник Ян Бар. Конопка, як його заступники міністерський радник д-р Гнат Роанер і староста д-р Стефан Ішковський.

До народного учительства.

Комітет українського учительства у Відні прославляє його в „Діло“.

Вже другий раз прогнав нас ворог з нашого краю і другий раз розсипалось народне учительство Галичини і Буковини по Австрії. Відгук його товариського життя і громадських праць доходить нас з усюдів. Галицькі і буковинські ділом недостатні культурні робітники гуртують ся щораз тісніше в Гімніді, Празі, Вольфсберзі, Хоцені і Відні. Відень — то центраня. Віденський „Інформаційний Комітет“ стоить на сторожі учительських інтересів. Він стжить за тим, що аринство кривала війна.

З новою вірою, з новими здобутими силами стаємо знов до праці. Хто доймав, той пробудив ся. Хто слукав ся на других, той пересвідчив ся, що наша будучність в нас самих спочиває. Тому кажем: До гурту, товариші! До праці і життя ставаймо! Простімо в серця друг другом і аднаймо ся! Всі, молоді і старі, зголошуймо ся до народної праці. Не жаймо на залощення, не шукаймо по товариствах завази, не змагаймо почастий. Нам не стає тепер ні часу, ні голови до народної праці. Нам треба діл, ширих рук і жертв. Може до тепер ми за мало поважили робили громадську роботу...

А перекосім ми просвітителі незрячих, поки на чужині, навчиво чужинців, хто ми: нехай не ідентифікують нас з другими та не питають здивовано, хто ми такі. Зголошуймо в їх мовях Інформаційні відчуття. Навчім їх знати нас цінити і шавувати. Виборім собі моральне право громадянства серед народів, а може келсь в інших часах і обставинах постояти вони й за нами.

Освідомляймо своїх. До шпиталів та в заведень для реконвалесцентів і таборів полонених прибувають що раз то нові люди. Ізимо до них. З книжками, часописями, чи добрим словом, Неграмотних учимо письма, а невідомим старіями очи. Бо не вони гини, що підсиджують ся від чужої нації, що соромлять ся свого народа. Вони хорі фізично і слабі морально. Вони невідомі.

Популяризуймо рідні в идання. Наші часописи, брошури, книжки і листівки поширюймо масово. Інші народи нахидають ся своїми аж до смішности — ми відiamo на наші послідні, гірко зароблені гроші, і як лукавий скулар скриваємо у шафі. Який же тут хосен з нашої праці і жертви?

З природи і техніки.

Значні радовитивности матерії для культури будучности.

Сьогочасна культура є вслідом всіх досвідів на полі природописних наук та їх хімії, техніки і промислу. Потреба енергії для машинерії в техніці, торгової і промислі росте в кождім днє. Зисповоюють її тепер покладає міжнього вугля. 120 мільонів тон річно сєї підземної енергії пожире машина сучасної культури. Тому вже дедя на сотки літ можуть вистарчити запаси вугля. Коли браке вугля, то стануть наживою машинами культури інші палні матеріали, які мати земля в собі криє. А коли й сиз не стане, то чужі маєустати машина світової цивілізації?

Чоловік, як керманець тієї машини, до сего не доуспів, але оглянять ся за іншими родями енергії, які заступають йому енергію палних матерій. Передовсім буде він старати ся використати до своїх потреб енергію вод і ріках, енергію припливу і відпливу моря, енергію вітру та найбільшу енергію всесвіта а то — енергію сонця.

Приближні дичі обчислення вказують, що розумне використання сїєї маси вод і ріках цілої поверхні землі не в сїм часікоєт гоному машини культурного людства. Також приплив і відплив моря не міг би наситити своєю енергією людий, бо кошти допревадження сєї енергії до машини були би досить великі, а хосен малий. І сила вітру не псказала ся-б в тім случаю дуже корисною, бо не можна її викорис-

стати в кождім місці та в кождій обставині і часі.

Викорисоване лиш міліовової часті найбільшого жерела енергії на землі, а се — енергії сонця вистало б вже на покриття потріб машини культури світа. Справа одначе не представляє ся так легко, бо по перше — енергії сонця можна ужити лиш в тих місцях землі, де промінюване сонце не має примінення в управі предмета поживи, пр. пустинях, а по друге треба узглядняти також, як відбило ся б се на кліматичних та метеорологічних відносинах даної околиці. Як пр. зайнив ся би клімат, коли-б таку часть поверхні землі, як Сагара, засуджано на брах світла і тепла. А годі також предвидіти наслідків, коли-б низзз страшила земля, а тым самим весь світ природи міліовову часть промінїв сонця. Се на перший погляд неужиточна енергія сєнца пустинь і інших подібних рівнинних полос не остає взагалі без наслідків на клімат інших частій поверхні землі; вона має своє значіння зля вітру і атмосферичних осадів на землі. Тому машина, яку взраваля б в рух перетворена сонячна енергія т. зв. сонячний мотор, ма б лиш невелике місцеве значіння. В тім напрямі, як пише проф. Lymmer в книжці: „Physik der Sonne“, пострено вже перші пробі. А саме недалеко від Каїро працює сонячний мотор. Головною складовою частью сего мотору є параболичне зеркло величезних розмірів; в огнищу його знаходять ся великі збірники води. Проміні сонця збирають ся по відбитю в огнищах зеркала; наслідком сего вода в збірниках огрівається до кипіння та переминяєть ся в пару, яка порушає мотор помпи, що

тягне воду з Ніла; сня своєсобом доконуєть се наводнене сусідних піль при Каїро. Для Єгипту, де вуголь дуже дорогий, така сонячна машина буде все ще економічна. Чи одначе в кождій місцевості на землі та в кождій порі року буде могла така машина грацювати — се питанє будучности.

Дуже сильним жерелом енергії внутрі землі є радіоактивні або промінні перані. Сей мають рід енергії запряже в будучности чоловіка до гонена своїх моторів, коли не стане вже йому вугля та інших палних матерій.

Знайновіший досвідів фізика вказує, що деякі перані, як уран, тор, рад, актин висилають промінні електричної сили і відси пішла їх назва — промінні або радіоактивні (radio-промінювати) перані. Так пр. рад шле троякі промінні, а се: проміні α , β і γ . Перші із тих — се матеріальні частинки найже атомової маси, оскофренні додатним (+) електричним зарядом, яких скорість выносить ся. 30 000 km на секунду. Другий рід проміння, β — се відємні заряди електричні (-), пратоми, звані електронами, які рад викидає із скорістю ся. 100 000 km на секунду. Проміні γ є зовсім подібні до промінїв Рентгена, в перевищають їх лиш силою діянь. Крім тих проміннів відляє рад газуву матерію — еманацию, в приметямні благородних газів і телло; температура радіоного препарату є все в 50°С вишша від температури откруження. Подібні прикмети мають в невеликих змінках всі інші згадані висше перані.

(Контень буде.)

Д-р В. Кучер

Народні Учителі! Книжка — наше ору-
же. Заберімо його в руки і дідм добувати. Здо-
ганяймо нашу будучність, яку діти люди відсу-
нули від нас так дуже. Учімо українську моло-
діж купувати (не брати даром!) рідні видан-
ня, захопочуємо до того кожного, з ким стрінемо
ся. Питаймо за ними і по харчівнях, графіках,
книгарнях. З книжками в руках йдімо на засі-
данні і забави. Учителське видавництво „Во-
сінних читанок“ (за Україну, Червона Калина,
Опис рідного краю) розвільмо по виселенцях.

Зоб'яймо і гуртуймо нашу молодіж.
Численні інтелігентні, яких так гірко видікали
наші батьки, відійшли від нас на віки. Поло-
жили свої години, або дежати по шпиталях,
найбіднішій і найзлібнішій нашій людині. Цвіт
України встелив своїми покосами свої і чужі
ниги. Хто же поведе в будучність наш бідний
нарід? На нас, Народні Учителі, спочиває обо-
в'язок дати Україні нових, як ті, ідейних бор-
ців і провідників. Розгляньмося за ними. Сот-
ки, може і тисячі свірт тинять ся по під плоти
та живлять ся жовнірськими злібим пісням. По-
радіте їм, повітчі і покажіть дорогу. Ратуйте
дітей героїв

А в нових відносинах, без огляду на кор-
дони, де небудь нам доля прикляже жити —
правною для народу. Проймо тепер і в бу-
дучність. бу.

демо жити морально. І не згинемо!

НОВИНИ.

Львів, 11. січня 1917

— Сніжки два пята весняна позичка. Почтова
Щадиця повідомляє, що підписки на п'яту во-
єнну позичку закінчили ся. При першій обчис-
ленню дала вона суму 4412,800 000 корон. Кін-
цевий внесок буде оголошений пізніше, бо не
надійшли ще всі викази.

— Маланчин вечір устроює у Львові тов о
„Українська Захоронка“ в суботу 13 с. м. в са-
ли Музичного Тов а ім. М. Лисенка. В програ-
му входять: 1) Продукції музично-вокальні.
2) Одноактівка. 3) Товариські забави. Дієр-
ний буфет у власній зарпай. Добровільні датки
на цілі тов а прийматись ся з подякою. Стрій
домашній. Початок в 7 год. вечером.

— П. д. р. Стопан Баран і Баліна Гаєрисевичівна
вложили з нагоди свого вітчаня, котре відбуло
ся в Чаркові дня 7 січня 1917 р., 200 К. — а се:
на Укр. Пед. Тов о для українських приятних
народних шкіл на львівських передмістях 50 К,
на українські народні школи на Волині 50 К,
на інвалідів УСС. 50 К, а Союзу Визволення
України на культурні потреби воєнно полоне-
них російських Українців 50 К.

— о. Алевкій Артемичин з Камінки Лісної дає на
„Фонд Нац. Оборони“ 50 К і кличе: о. декана
Евгена Омелянського з Бутин, о. Юстина Ма-
настирського в Мостів в-дких, о. Віктора Си-
ротинського з Камінки Нової, о. Льонгіна Ту-
тановського з Вільок мазовецьких і о. Теодора
Баняха з Глиньська.

— Новий польський дневник у Києві. Як пові-
домляє „Кієв. Мысль“, польський письменник
І. Захаржев-Урсин дістав дозвіл на видання у
Києві нової щоденної часописи в польській мові
п. в. „Ozka Narodowa“. Для інформації чита-
чів додамо, що в Києві виходить уже від кіль-
кох років польська щоденна часопис, народо-
во демократичний „Dziennik Kijowski“. Крім се-
го виходить у Києві під редакцією згаданого
Захаржева-Урсина ще політичний і літературний
двохтижневник п. з. „Kłosy Ukrainkie“ і попу-
лярна часопис для народу „Lud Boży“. — Ф. К.

— Південно-руське кооперативне товариство.
На кооперативних з'їздах, які в останніх часах
відбули ся у Харкові й Ростові н. Д., ухвалено
покласти до життя загально-кравній союз ко-
оператива п. в. „Південно-руське кооперативне
товариство“. (Ф. К.)

— Не хочуть воювати. З Відня нам пишуть:
Харківський воєнний суд засудив селян Глад-
ченка й Никитенку, що ізза релігійних переконань
не хотіли слобняти воєнної служби, на 8
літ каторги. (яв)

— Білоруські часописи у Петрограді. Як пові-
домляє „День“ з 24. XI/12. XII. м. р., група
білоруських журналістів і громадських діячів
у Петрограді стала видавати від палодиста дві
білоруські часописи: „Дзяніну“ — гражданую і
„Світло“ — латинською. Обі часописи — тиж-
невики й кожної вийшло вже по 3 ч. (Ф. К.)

— Міністерство просвіти іменувало б. учителя
вишніх шкіл у Києві п. Володимира Калиновича
учителем академії орієнтальних мов у Відні.

Українство під російським наїдом.

Урядове представлення „Червоної Книги“.

В свій час ми згадували про видане а. і к.
міністерством заграничних справ третій збірки
документів про порушене міжнародного права
державами, які воюють в Австро-Угорщиню.
В сій збірці знаходиться між ин. урядове пред-
ставлення проти української господарки росій-
ських властей в Східній Галичині підчас інвазії.
Се представлення, зладжене ц. к. намісником
Галичини (пок. Коллардом) під датою 5
жовтня 1915 р., починається ся так:

„Серед жорстокостей, сповнених в страш-
них часах світової війни Росіянами на населеню
асій народностей в Галичині, зіймають не о-
станнє місце переслідування, звернені проти
Українців. Побія знищення й руйнування мастьку
й висилування особей ої свободи, як те було та-
кож в Польщі, Жидів і Німців, Українці й само
українство, (при чім грала ролю обрусительна
тенденція) були також в огляду на свої духові
добря виставлені на переслідування під оглядом
культури, національним і вісвітловидним. Від-
повідно бажаню Загальної Української Ради
зарядив ся констатоване конкретних фактів. Роз-
глядіть предложеного властивий матеріялу, а саме
I. що до нащених політичних, культурних і со-
ціальних інституцій австрійських Українців. II. що
до заборони уживання української мови, III. що
до вилучення Українців і IV. що до переслідува-
ня гр.-кат. перави і її душпастирів дав осей
вислід“:

Тепер наступляє подрібне представлення фак-
тів в наведених чотирох групах.

Ad I. читаємо: „У Львові по обняттю уря-
дованя генерала губернатором гр. Зоборінским
явила ся в нього депутатів українських про-
світних і добродійних товариств з просьбою о
охорону. Одначе швидко після сього російські
адміністраційні власти зарядили острі міри про-
ти Українців. Ві українські школи у Львові
замкнено дуже великі втрата потерпіло „Нау-
кове Товариство ім. Шевченка“, якому забрано
найліпшу друкарську машину, бузві, папір і об-
станову вартости над 20,000 К. З українських
фінансових інституцій „Двістер“ і „Земельний
Гіпотечний Банк“ вели свою діяльність до 11.
марта 1915 р.; того дня їх замкнено й оцеля-
тано, при чім російські поліційні власти забра-
ли в „Дністрі“ 20,000 К. готівки, а в „Зем. Гіп.
Банку“ 1,435 руб. готівки і кодо 1000 К. в де-
позитах і т. д.“

Далі йде представлення переслідувань укр-
їнських товариств в повітах: Богородчан, Ка-
луш, Коломия, Косів, Львів, Ляц т. Мостиска,
Перемішль, Стрий і Жидачів. Найобширніше
представлені факти в Стрийщині.

Ad II. читаємо: „Загальної формальної за-
борони уживання української мови в Галичині
не видано, одначе Росіяни вважали українську
мову тільки наречем російської мови і уживане
ї тільки дегути ледем толерували, а при тім
вигнівали“. Далі згадується про заборону укр-
їнської преси і видань у Львові і про адміні-
страційні заборони в інших повітах.

Ad III. Численні є випадки адміністрацій-
ного засилля Українців та політичні переконан-
ня, — констатує урядове представлення і вчи-
слає імена засланих, на скільки вспіло їх ві-
брати.

Ad IV. Представлення характеризує право-
славну агітацію в Галичині і подас факти переслі-
дувань гр.-кат. церкви і священників, починаю-
чи від заслання голови церкви митрополита А.
Шептицького. „В кінци треба зауважити —
кінчить представлення — що російські власти
принципіально заряджували най-
острійші міри проти вірних держа-
в і українських священників, шоби зломити
їх вплив на населеня і сям улещити собі
православну пропаганду“.

Крім сього представлення, яке займає стор.
34—41, збірка містить на стор. 61—65 пред-
ставлене дирекції „Дністра“ (з підписом д. р. Е.
Олесницького і пок. д. р. Е. Озаревича) про
російську господарку супроти сього товариства
і урядові протоколи, зроблені з названими ди-
ректорами „Дністра“ в сій справі.

ПОДАВАЙТЕ СТАРУ АДРЕСУ!

Майне щоденно містимо отсю просьбу у „Діло“,
а проте коли хто з Вл. Передплатників зміняє
місце побуту, то звичайно не подас попередню адре-
су. Передчасні Передплатники з полевих почт
(Фельдпост-те) майне кітколи не дають при зміні
адреси послідного фельдпосту. А ми при найліп-
шій волі не можемо доти перевести зміни, доки не
маємо докладної попередньої адреси. У нас нарто-
гена є уломена після почт, а не називч перед-
платників. Щоб уникнути нарікань просимо при
зміні на НОВУ, подавати і попередню
(стару адресу).

Греція прийняла останній ультимат антанта.

АТЕНИ (Райтер) Держави коаліції в остан-
нім ультиматі до Греції запевнили, що діяльність
прихильників Венізелоса буде обнижати ся до
місцевостей, обсаджених тепер антантаю. Скли-
кано швидко коронну раду, а рінночасно зібрав
ся кабінет.

АТЕНИ (Райтер) Відповідь грецького пра-
вительства доручено вчора по полудні. Греція
приймає ультимат антантаю.

Відповідь на ноту Вільсона на римській конференції.

БЕРН (Тко). Париський дневник „Matin“
пише, що римська конференція затвердила ви-
роблений Бріаном текст відповіді на ноту
Вільсона. Стверджено, що в сарві відповіді на
німецьке мирове предложене санувала повна
згідність усіх союзників. Нота до Вільсона ясно
представляє початок війни і воєнні цілі ан-
тантаю.

Наші неприятели — пише „Matin“ — му-
стимуть відчуті сию відповідь як безлюче поражене.
Льондонський трактат є тепер більше житєвий
ніж коли-небудь.

ВОЄННІ КОМУНІКАТИ:

АВСТРО-УГОРСЬКОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ

з 11. січня 1917.

Війна на Сході.

В області групи Макензена не було змін.
На південнім фронті сил архики. Йосифа йде да-
лі гірська боротьба. В долинах Шушті і Ка-
віну наш атак поступив наперед. На північ від
провалу Ойтш австро-угорські й німецькі ба-
таліони здобули приступом кілька російських
становищ. На численних точках старав ся не-
приятель відискати утрачений терен, одначе
його зусилля були даремні. Наша добича в сій
області виносила вчерашнього дня 800 полоне-
них і 6 машинозив карабінів. Над Бистрицею
Солотвинського наші полєві сторожі відперли
російські підїзми.

Війна в Італією і на Балкані.

Без зміни.

Заст. шефа ген. штабу Ф. Герфер.

З НІМЕЦЬКОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ

11. січня 1916.

Західний терен війни.

В луку Іпері і Вірете, над Анкрою, Сом-
мою і по обох сторонах Мози артилерійська
і мінова боротьба осягала в окремих годинах
дня значну силу. На північ від Іпері відверто
наступ неприятели серед важких втрат для ньо-
го. Англійців, які адерли ся на вузкій місци,
відкинено, протинаступом. Також на південні від
Іпері наступи сильніших неприятельських па-
трудь були безуспішні. Коло Бомон удало ся
неприятелєви обсадити висунений наперед ку-
сень ровя нашого становища. Наші летуни ві-
стріляли два англійські привязані балони.

Східний терен війни.

Фронт кн. Леопольда Баварсько-
го: По оживленій діяльності артилерії між Ри-
гею і Сморгонем наступили протягом вчерашно-
го дня, в ночи і нині рано російські атаки на
ріжні части сього фронту, а також наступи
менших відділів, які без війну відасерто.

Фронт архики. Йосифа: Вчераш-
ний день приніс німецьким і австро-угорським
війскам в важких гірських боях між долинами
Кавіну і Шушті дальші успіхи. Неприятелєви
відерто кілька точок оперта.

Домагайте ся „Діла“ в усіх
публичних льокалях!

На нівч від проваду Ойтош полк піхоти ч. 189 під проводом свого хороброго команданта здобув приступом уперто боронені гірські становниці.

Коло Марашти і Ракова здержано здобути ліно проти наступів невряжкеса. Подонно в офіцерів і над 800 жовнів і здобуто 6 машинних карабінів.

Група військ Махензена: Не було вахних подій.

Фронт македонський: Бої патруль над Струкою були для нас корисні.

Перший генеральний квартирмейстер Ауденарра.

На „Новий Рік“

прегарні книжки

о половину дешевше

всі вищеслені книжки коштують тільки 10 КОРОН.

- В. А. СТ. РЕЙМОНТ:** Мужики. Авториз. перекл. із польськ. М. Павлика: Часть I. Осіння 2—; Часть II. Зима 2—; Часть III. Весня 240; Часть IV. Літо 2—.
- В. ФЕР-КО:** Коло смерті ВОЛОДИМИР Б.: Латачки, опов. 1—.
- В. Г. ЗЕАЙГЕР:** Сива фльоуз, світова повість. Часть I. П. Переклад М. Лозинський 6—.
- М. КОЦЮБИНСЬКИЙ:** Листи до Володимир Гнатюка 150.
- Д-р А. КРИСТЕНЗЕН:** З філософії політики переклад Д-р М. Лозинський 180.
- Б. Фр. НОЛЬДЕ:** Автономія України в історичного погляду. В перекл. і з передм. М. Залізняка 40.
- „Мислєв“ розвідки в статі 160.
- М. ГІНО:** Проблеми сучасної естетики. З франц. мови перекл. Др Шурат 160.
- АРОНІД АНДРЕСВ:** Семєро повішених: переклад В. Сімович 1—.
- Наші християнські суспільники 50.
- А. ФРАНС:** Боги жаждуть крови 2—.
- Законят: „Діло“ Львів, Ринок 10. ПОРТО 80 сот., на Feldpost-м 150.

ВИКАЗ ЖЕРТВ

які вложили в місяцх: версних, жовтви, падоласти і грудні 1916 р. на потреби Українських Січових Стрільців на руки Комісаріату У. С. С. у Львові, вул. Зіморовича ч. 20. I, поверх, слідуєчї ВП. Доброді, а то:

- На фонд Інавайдів У. С. С. вложили в коронх і сотиках:
- Кульчицький 2—, Пісецький 2—, Гучковський 2—, Курманович 2—, Костишин 13—, Старецький, Мойсеович, Терпак і Строкон, всі у Львові по 1—, о. Йосиф Маршинович як абіру гостий у о. Лішицького в Кулячків 70—, о. Йосиф Маршинович, парох в Любелі яко дивелдеу Силки ошчано-тиї і позичк в Любелі 150—, Іван Демчишин стрілец 5—, Тимофей Шурак надісруччик 24—, Іван Крайш одиорьчій доброволец 5—, Михайлина Лежогобітка у Львові 20—, Урявнєк-Україній и, к Дирекції почт у Львові 25—, Володимира Сенишина в Залітої абірки 30—.
- ІХ. А 1—7 (Далі буде.)

На У. С. С.

вложили в Скарбі Боевої Урави У. С. С. у Відні в коронх і сотиках:

- (Далі.)
- Анна Крупей —20, Анна Судя —20, Мариса Судя —20, Стефан Порада —20, Ваньо Гандяк —10, Іван Бабао —20, Нанка Барна —10, Іван Порада —0, Нанка Кухта —10, Іван Котис —30, Василь Крупей —20, Мих. Личатин —40, Текая Лисчоч 20—, Свак Фарбанець 1—, Мих. Вавка —10, Нанка Матлаба —10, Анна Порада —40, Нанка Крупей 1—, Василь Бидра —10, Нанка Матлаба —20, Марія Дула —60, Іван Курчала —20, Марія Саламек —40, Василь Котис —20, Іван Курчала —20, Марія Саганяк —40, Василь Котис —20, Іван Курала —20, Данько Порада —40, Василь Курчала —20, Стефан Крузей —20, Анна Крупей —20, Нанка Крузей —20, Іван Богер —40, Анна Порада —18, Марія Лиуусь —30, Анна Крупей —20, Мірля Шайка —20, Н. Н. —14, Рувоська Маруся 1—, Васьо Михайлик —40, Гаєранячка —60.
- ІХ. 6—7 (Далі буде.)

ГЛЯДАЮТЬ СВОІХ.

Іван Баглай Мир. Дірол. шукає жінку Марію і тата Василя Коточин з Пшеді пові Бродів. 19 2—2

Материнка Деогі: в Вієнн, повіт Тошмач, пошукує свого го чоловіка Казимира і своєю сина Францішка. Чоловік ассигероваля в липні 1916, а сина забрали до Фортлані підчас евакуації. Я мешкаю в Тернзаві н. п. Журавлю. 43 1—2

Марія Ялуш: в Вієнн, повіт Тошмач, пошукує свого сина Францішка уч. Ш. ка. пія. в Тошмача. Я мешкаю в Тернзаві н. п. Журавлю. 43 1—2

Розал'я Дуади: в Вієнн, повіт Тошмач, пошукує свого чоловіка Диктра, хорий служив при к. в. 133 Landst. Inf. Ваон 3 Копр. 43 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

Всє. Духовенству

подємо отсим до лєставої відомості, що тепер хвилезо приймасмо до золочени чаші, дискоси і прєд; просимо отже користати з сего і прислати дотичні посуди то можности відворотно на нашу адресу до Львова (вул. Руська ч. 20), бо від 15 лютого буде наша бровзанича робітна знов замкнєна.

42 1—3 „Достава“.

Відривний денний (блєвочний) КАЛЕНДАР на рік 1917.
Шпа К 127, в перекладю К 15) (5 шт. К 7—, 10 шт. 1250), вислав по надслано готівку.
А. Опіш, Львє, Кадецька 4. 13 5—20

ОСЕЛІ — для Інавалідів У. С. С. — Манівка організує краєве Товариство Манівка старарише зарєстроває в трикратно порукою. — Хто уважиє своїм обовязком причинити се до облєкєня незавидної долі наших героїв-вєтєвнєв, — сей вступить і доложить Товариства Манівка безпороочно на удаї десять корон і на власне сду корону. — Примаємо також дрібні одиоравої жерти. — Гроші належить послати на адресу: Товариство МАНІВКА в Новіи Санчи. 33 4—10

1917 Калєндари 1917
вже вишли і розсїлаємо

Інформацийний для родив. Богато інформації військє, пашпорта, комїтеті і т. и. Цна 20 сот.

Жовниоський. Права У. С. С. і жоивірьі. Жарті, Сїлєвнєк, Валєвскі і и. Цна 20 сот.

Шкільний для жоивірьі вєтх шкїл. Студєнчїкї вєпаскї, інформації і и. Цна 20 сот.

У вєтїх калєндарицх новї тарифї почтої, стєжалєвї, мїри і ваги, гроші і т. и.

Додаток: На кожєх 10 шт. додаток 2 шт., на 100 шт. дод 25 шт., на 500 долат. 150 шт. — Вєсїлка од готївку або в мєрхат на гора. На посєлку прєслати се залучити відповідї звогт.
Гроші в залочєнємє вислав се до: 27 7—7

А. БЕРЕЗОВСЬКИЙ
Львє, Капївського ч. 10. 1917

Половина накладу
КАЛЕНДАРЯ „ПРОСВІТИ“
на рік 1917
вже розійшла ся.

Радико протє свєшити ся із замовлєнїямї, бо наклад сього року не великий. Калєндар прєдставлє ся дуже важко.

Продєс ся тїльки за готївку по ціні 2 кер. 50 сот. (для членів, що вложили вкладку лишє 2 кер.). На порто звичайнє треба долучити 30 сот., рекомєндованє 55 сот.

В комїс не дєс ся, зв послїплатою не висидєс ся.

Замовлєнїя і гроші слати на адресу
КАНЦЕЛЯРІЯ ТОВАРИСТВА „ПРОСВІТА“
Львє, Ринок ч. 10. V.A 9—1

Комідий
научить ся говорити по нїмєцьки з книжки п. 3.

Підручник до науки нїмєцької мови
завдєв Ю. РУДИЦЬКИЙ.

Підручник сей видєло Товариство „Просвїта“, а обїймає лїи 240 стор. друку до гідного формату.

Один прим. коштує 3 кер. 50 сот. брощ., а опрєвл. в полотно в вїтїскамї 6 кер. 50 с. На почтову перєслєку треба долучити 55 с. Виславєс ся тїльки за готївку.

Замовлєнїя слати на адресу:
КАНЦЕЛЯРІЯ ТОВАРИСТВА „ПРОСВІТА“
Львє, Ринок ч. 10. VB 8—7

На сїль дальших замовлєнь не приймаємо на разї, — з причини вичєрпанї цїлого одєржаного контїнєнту заграничної соли.

VIE 1—1

Краєвий Союз госпєд.-торговельних Сїлок
Львє, — вул. Зїморовича, ч. 20.

Небувалє!
На днях появїть ся в українськой мовї

„Тижнєвий Калєндар“ на 1917.

Всї відчували брак такого калєндарї; наші українськї інєститудї, адвокатськї і нотарїальнї бюро, високпрєподобєє Духовєньство, Лєкарї, Адвокати, Учїтельєство.

ФОРМА — ПРАКТИЧНА
дєсть сє уставити на бюрєу або допєслати на сїлї.

Вїльнє мїсце на залїскї — малє комїдїй денєв. Цна дєжє прєслєвнє 160 сот.

Замовлєати: **Д-р Григорій Сїлк**
Львє, Ринок 10.
Бєз посєредного надслєнїя грошєй не прєдєлємо замовлєнїя. 12 5—7